

Finansowanie oświetlenia dróg i ulic należy do zadań własnych gminy. Jednak przepisy, które regulują to zagadnienie, w praktyce budzą wiele wątpliwości. Dotyczą one zakresu przedmiotowego finansowania oświetlenia oraz kwestii własnościowych.

Podstawy prawne

Problem oświetlenia ulic uregulowany jest w kilku aktach prawnych. Są to:

* art. 18 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2006 r. nr 89, poz. 625 z późno zm.):

Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy: (...)

2) planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy;

3) finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy.

Przez finansowanie oświetlenia cytowane Prawo energetyczne (w art. 3 pkt 22) rozumie finansowanie kosztów energii elektrycznej pobranej przez punkty świetlne oraz koszty ich budowy i utrzymania.

* art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późno zm.):

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: (...)

3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i

cieplną oraz gaz.

* art. 4 ust. 1 ustawy z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2007 r. nr 19, poz. 115 z późno zm.):

pas drogowy to wydzielony liniami granicznymi grunt wraz z przestrzenią nad i pod jego powierzchnią, w którym są zlokalizowane droga oraz obiekty budowlane i urządzenia techniczne związane z prowadzeniem, zabezpieczeniem i obsługą ruchu, a także urządzenia związane z potrzebami zarządzania drogą.

Nie ulega wątpliwości, że oświetlenie uliczne (drogowe) to urządzenia związane z zabezpieczeniem i obsługą ruchu.

W związku z powyższym zapisem ustawodawca w art. 20 ust. 4 ustawy o drogach publicznych nałożył na zarządcę drogi obowiązek utrzymania m.in. drogowych obiektów inżynierskich i innych urządzeń związanych z drogą. W tym miejscu należy zaznaczyć, że mowa o „utrzymaniu”, a nie „finansowaniu”.

Z kolei paragraf 103 ust. 1 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. nr 43, poz. 430), będący aktem wykonawczym do ustawy o drogach publicznych, stanowi, że *droga ze względów bezpieczeństwa ruchu, powinna być oświetlona w szczególności na skrzyżowaniu skanalizowanym z wyspami w krawężnikach, jeżeli jest to droga klasy GP.*

Powyższe regulacje zostały zweryfikowane pod względem ich zgodności z Konstytucją wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 31 maja 2005 r. Trybunał orzekł, że przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, które wprowadzają do Prawa energetycznego zmiany mówiące o rozszerzeniu obowiązku finansowania oświetlenia dróg publicznych przez gminy, są zgodne z Konstytucją.

Istotne jest również to, że rozporządzenie Ministra Finansów z 7 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad i terminów przekazywania z budżetu państwa środków na finansowanie oświetlenia dróg publicznych, dla których gmina nie jest zarządcą oraz na finansowanie oświetlenia dróg publicznych krajowych, wojewódzkich i powiatowych w granicach miast na prawach powiatu (Dz.U. nr 35, poz. 326) już nie obowiązuje.

Granice obowiązków

Powyższy stan prawny budzi wątpliwości interpretacyjne związane z zakresem przedmiotowym finansowania oświetlenia dróg przez gminy. Pojawia się na przykład wątpliwość, co należy uznać za punkt świetlny: czy samą oprawę czy również lampę jako taką (wspornik). Wątpliwości dotyczą także kwestii własnościowych.

Należy zauważyć, że zarząd drogi budując lub przebudowując drogę, zgodnie z wymogami technicznymi budowy dróg, musi wybudować oświetlenie jako „urządzenie związane z drogą”. Z kolei gmina, jako zadanie własne, musi zapewnić

Oświetlenie dróg - problemy z interpretacją prawa

Utworzono: środa, 17, marzec 2010 08:45 Ryszard Kulik

oświetlenie dróg, placów itp. Sytuację komplikuje fakt, że zwykle na terenie gmin funkcjonuje kilku zarządców dróg, poczynając od dróg krajowych poprzez zarządców dróg wojewódzkich i powiatowych, na zarządach dróg gminnych skończywszy.

Z kolei zakład energetyczny zobligowany jest w ramach swojej działalności gospodarczej (w zależności od treści koncesji) do wytwarzania, przesyłania, dystrybucji lub obrotu energią elektryczną. Należy dodać, że odbywa się to w trzech wariantach: poprzez własne urządzenia, poprzez urządzenia zarządu drogi lub urządzenia należące do gminy.

Istotą jest, by finansowanie oświetlenia, uznane jako zadanie własne gminy, odnosiło się ściśle do czynności związanych z finansowaniem oświetlenia, a nie było związane z utrzymaniem przedsiębiorstwa energetycznego, czy rozbudową urządzeń należących do przedsiębiorstwa energetycznego, jako podmiotu gospodarczego (np. chodzi o samodzielną budowę urządzeń umożliwiających dostawę energii zakładom przemysłowym).

Wątpliwości związane z interpretacją prawa powodują odmienne podejście gmin w stosunku do zarządców dróg niebędących jednostkami organizacyjnymi gminy. To z kolei może powodować przykre konsekwencje w rodzaju odpowiedzialności odszkodowawczej: „Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości”. Pierwsze procesy związane z tym problemem już są rozpatrywane przez sądy.

Zatem rozwiązanie problemu tkwi w umowach regulujących finansowanie oświetlenia ulicznego. Należy jednak pamiętać, że rozszerzenie zakresu przedmiotowego umów może być postrzegane jako próba m.in. praktyk monopolistycznych, mogących być przedmiotem orzekania przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Potwierdzają to decyzje Prezesa UOKiK - Delegatura w Krakowie z 5 października 2007 r. (nr RKR-72/2007) oraz decyzja Prezesa UOKiK - Delegatura we Wrocławiu z 23 października 2006 r. (nr RWR-40/2006). Na przykład w decyzji z Krakowa za ograniczające konkurencję uznano zapisane w umowie obowiązki dotyczące ponoszenia kosztów prac niezbędnych do prawidłowej eksploatacji oświetlenia ulicznego, a niezwiązanych z budową i utrzymaniem punktów świetlnych oraz kosztów usuwania uszkodzeń oświetlenia ulicznego niezwiązanych z awariami punktów świetlnych.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że w świetle uchwały Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2006 r. III CZP 105/5 przepis art. 49 Kodeksu cywilnego (*§1. Urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa.*

§2. Osoba, która poniosła koszty budowy urządzeń, o których mowa w §1., i jest ich właścicielem, może żądać, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenia do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z żądaniem przeniesienia własności tych urządzeń może

Oświeślenie dróg - problemy z interpretacją prawa

Utworzono: środa, 17, marzec 2010 08:45 Ryszard Kulik

wystąpić także przedsiębiorca.) nie stanowi samoistnej podstawy prawnej przejęcia urządzeń służących do doprowadzenia lub odprowadzenia wody, pary, gazu, prądu elektrycznego oraz innych podobnych urządzeń na własność właściciela przedsiębiorstwa przez ich połączenie z siecią należącą do tego przedsiębiorstwa.

Zatem w żadnym przypadku należące do gminy czy zarządcy (zarządu) drogi urządzenia energetyczne nie mogą być przedmiotem darowizny na rzecz zakładu energetycznego.

Podsumowując, należy zauważyć, że problem nie jest łatwy i na gruncie obowiązującego ustawodawstwa został dostatecznie mocno skomplikowany również z uwagi na fakt, że ścierają się w tym przypadku sprzeczne interesy gmin, zarządców (zarządów) dróg i zakładów energetycznych. Problem ten stanowi też przyczynek do znacznie szerszej kwestii istotnej dla zarządców (zarządów) dróg, jaką jest posadowienie urządzeń gestorów w pasach drogowych dróg publicznych.

Ryszard Kulik
radca prawny
ZDMiKP Bydgoszcz